

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЇХ СТРУКТУРА ЗА ВИДАМИ АКТИВІВ

Центральноукраїнський національний технічний університет

Анотація: Авторами досліджено динаміку змін загального обсягу капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України, а також їх структуру за видами активів на основі використання даних офіційної статистики за 2022-2024 рр.

Ключові слова: капітальні інвестиції; аналіз; структура; види активів; аграрний сектор економіки.

Abstract: The authors study the dynamics of changes in the total volume of capital investments in the agricultural sector of Ukraine's economy, as well as their structure by type of asset, based on official statistics for 2022-2024.

Keywords: capital investments; analysis; structure; types of assets; agricultural sector of economy.

Інвестування коштів у розвиток аграрного сектору економіки - основа для підвищення ефективності його функціонування. Водночас, умови воєнного стану здійснюють негативний вплив на розвиток економіки України загалом та її аграрного сектору зокрема. Однак для підтримки та розвитку економіки застосовуються всі можливі важелі впливу, а одним з актуальних завдань залишається «розбудова базису реального сектора економіки з урахуванням сучасних технологічних рішень, спрямованих на забезпечення структурної перебудови економіки з акцентом на розвиток промислової переробки сільськогосподарської продукції, забезпечення енергоефективності та ресурсоощадливості, запровадження циркулярної економіки» [1, с. 109].

У відповідності до Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ (зі змінами та доповненнями), «інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [2]. Даним законом встановлений вичерпний перелік таких майнових та інтелектуальних цінностей, а також визначено наступне положення: «інвестиції, що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів, очікуваний строк корисної експлуатації яких перевищує один рік, здійснюються у формі капітальних вкладень» [2].

У січні-вересні 2024 р. на частку сільського, лісового та рибного господарства припадало 9,3% від загального обсягу капітальних інвестицій, вкладених в економіку України. При цьому обсяг капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки становив 31821736 тис. грн., що на 47,4 % більше у порівнянні з відповідним періодом 2022 р. [3].

Динаміку загального обсягу капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України за січень-вересень 2022-2024 рр. відображено на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка змін обсягу капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України за січень-вересень 2022-2024 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано авторами за даними [3]

Необхідно зазначити, що залученню в економіку країни загалом та в сферу агробізнесу зокрема стратегічних інвесторів значною мірою сприяє державна підтримка, базові засади надання якої прописані у розділі II Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» № 1116-IX від 17.12.2020 р. (зі змінами та доповненнями) [4].

Для дослідження динаміки змін обсягу капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України за видами активів будуємо табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка змін обсягу капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України за видами активів за січень-вересень 2022-2024 рр., тис. грн.

Інвестиції за видами активів	Обсяг капітальних інвестицій за січень-вересень, тис. грн.			Січень-вересень 2024 р. до січня-вересня (% або рази):	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2022 р.	2023 р.
Обсяг капітальних інвестицій - разом у т.ч. за видами активів:	21583917	22270321	31821736	147,43	142,89
- інвестиції в матеріальні активи з них:	21282316	21570908	30896870	145,18	143,23
- будівлі житлові	25224	113910	38801	153,83	34,06
- будівлі нежитлові	2799688	2698175	4112343	146,89	152,41
- інженерні споруди	1071368	1082393	1349765	125,99	124,70
- машини, обладнання та інвентар	10941444	9467936	15156868	138,53	160,09
- транспортні засоби	3290839	4443550	5827538	177,08	131,15
- земля	46562	44548	1131355	> в 24,30 рази	> в 25,40 рази
- довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	2832429	3375096	2879201	101,65	85,31
- інші матеріальні активи	274762	345300	400999	145,94	116,13
- інвестиції в нематеріальні активи з них:	301601	699413	924866	> в 3,07 рази	132,23
- програмне забезпечення та бази даних	45984	52256	71491	155,47	136,81
- інші нематеріальні активи	255617	647157	853375	> в 3,34 рази	131,87

Джерело: побудовано авторами за даними [3]

У січні-вересні 2024 р. порівняно з відповідним періодом 2022 р. відбулося зростання обсягу капітальних інвестицій за всіма без виключення видами активів. У порівнянні з січнем-вереснем 2023 р. зростання спостерігалось за всіма видами активів, крім будівель житлових та довгострокових біологічних активів рослинництва та тваринництва. Значний приріст обсягу капітальних інвестицій відбувся в найбільш цінний актив сфери агробізнесу - земельні ресурси.

Переважну частку в загальному обсязі капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України займали інвестиції в матеріальні активи: у січні-вересні 2022 р. - 98,60%; у січні-вересні 2023 р. - 96,86%; у січні-вересні 2024 р. - 97,09%.

У структурі капітальних інвестицій в матеріальні активи аграрного сектору економіки найбільш вагомою у січні-вересні 2022-2024 рр. була частка: машин, обладнання та інвентарю (43,89 - 51,41 %); транспортних засобів (15,46 - 20,60 %); довгострокових біологічних активів рослинництва та тваринництва (9,32 - 15,65 %); нежитлових будівель (12,51 - 13,31 %).

Структуру капітальних інвестицій в матеріальні активи аграрного сектору економіки України у січні-вересні 2022-2024 рр. відображено в табл. 2.

Частка інвестицій у нематеріальні активи в загальному обсязі капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України була незначною: у січні-вересні 2022 р. - 1,40%; у січні-вересні

2023 р. - 3,14%; у січні-вересні 2024 р. - 2,91%. У загальному обсязі таких інвестицій 7,47 - 15,25 % припадало на частку програмного забезпечення та баз даних.

Таблиця 2

Структура капітальних інвестицій в матеріальні активи аграрного сектору економіки України у січні-вересні 2022-2024 рр., %

Матеріальні активи	Питома вага у січні-вересні, %:		
	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Інвестиції в матеріальні активи	100	100	100
з них:			
- будівлі житлові	0,12	0,53	0,13
- будівлі нежитлові	13,15	12,51	13,31
- інженерні споруди	5,03	5,02	4,37
- машини, обладнання та інвентар	51,41	43,89	49,06
- транспортні засоби	15,46	20,60	18,86
- земля	0,22	0,21	3,66
- довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	13,31	15,65	9,32
- інші матеріальні активи	1,29	1,60	1,30

Джерело: побудовано авторами за даними [3]

Отже, у січні-вересні 2024 р. порівняно з відповідними періодами 2022 та 2023 рр., незважаючи на воєнний стан, спостерігалось збільшення обсягу капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України. Значний приріст обсягу капітальних інвестицій (більше, ніж на 24 %) відбувся в найбільш цінний актив аграрної сфери - земельні ресурси. І хоча частка інвестованих коштів у цей актив була порівняно незначною в загальному обсязі капітальних інвестицій в матеріальні активи аграрного сектору економіки, проте вона зросла з 0,22 % у січні-вересні 2022 р. до 3,66 % у січні-вересні 2024 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лисенко А.М. Аграрний сектор економіки України у воєнний час: аналіз ключових тенденцій та парадигма розвитку. *Україна та світ: сучасні парадигми розвитку суспільства : колективна монографія*. Харків: Новий курс, 2024. С. 89-113. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/14407>.

2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ (редакція від 10.10.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#n16> (дата звернення: 06.02.2025).

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 06.02.2025).

4. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні : Закон України № 1116-ІХ від 17.12.2020 р. (редакція від 11.12.2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#n24> (дата звернення: 06.02.2025).

Лисенко Алла Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування, Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, e-mail: lysenkoalla2015@gmail.com

Чадай Юрій Володимирович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький

Lysenko Alla M., Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Audit, Accounting and Taxation, Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, e-mail: lysenkoalla2015@gmail.com

Chadai Yurii V., Holder of the Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education, Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi